

Grammatik för C-kursen

Innehållsförteckning

Ordklasser och satsdelar	3
Verb	4
Tempus	4
Hjälpverb	6
Substantiv	9
Adjektiv	11
Adjektiv med speciella former	12
Pronomen	12
Personliga pronomen - Subjektsform och objektsform	13
Possessiva pronomen och reflexiva possessiva pronomen	14
Ordföljd i huvudsats - Rak och omvänd ordföljd	15
Huvudsats och bisats	16
Ordföljd i bisatser	17
Olika bisatsinledare	17
Textbindning	20
Samordnande konjunktioner	20
"Därför" eller "Därför att"?	21
Bisatser	21

Ordklasser och satsdelar

Ordklasser

Ett språk har många olika ord som har olika funktioner i språket. Därför sorterar man alla ord i olika grupper (klasser).

Substantiv: Namn på personer, platser och saker	Anna, en gata, ett bord, stolen, huset, en hund
Pronomen: Istället för namn på personer och saker	jag, du, hon, mig, oss, den/det, min
Verb: Beskriver vad som händer, vad någon gör eller ett tillstånd.	träna, köra, åka, göra, leka, studera, läsa, vara, ha
Adjektiv: Beskriver hur någon eller något ser ut, känns eller är.	trevlig, grön, snäll, fin, sjuk, mjuk
Prepositioner: uttrycker plats och position	i, på, genom, under, av
Adverb: ord som beskriver ett verb eller tillstånd	inte, mycket, alltid, aldrig, ofta, ju
Konjunktioner: små ord som binder samman ord eller satser	men, och, så, därför

Satsdelar

Satsdelar uttrycker vilken relation ord har till varandra i en mening.

Subjekt	verb	satsadverbial	objekt	plats	tid
Jag	äter	-	tomater som är röda	i mitt kök	idag.
Du	äter	inte	röda tomater	i ditt kök	idag.
Min vän	äter	alltid	röda tomater	i sitt kök	på helgen.

Verb

Verb är ord som beskriver vad som händer, vad någon gör eller tillstånd.

Till exempel:

Jag **läser** SFI nu.

Imorgon **ska** vi **äta** tillsammans.

Det **regnade** igår.

Tempus

Verb i svenskan kan ha olika tempus (tid). I svenskan använder vi tempus för att berätta när någonting har hänt: nutid, dåtid, eller framtid.

De olika tempusen är: presens, preteritum, perfekt, pluskvamperfekt, futurum, och futurum preteritum. **På C-kursen fokuserar vi bara på presens, preteritum, perfekt och futurum.**

Hur använder vi olika tempus?

Presens: används när vi pratar om någonting *som händer nu* eller som *händer regelbundet (rutin)*.

Jag **läser** en spännande bok *nu*.

Vi **äter** på en restaurang *varje fredag*.

Preteritum: används när vi pratar om någonting *som redan är avslutat*, alltså *som hände förut*.

Anna **åkte** spårvagn till jobbet *imorse*.

Vi **ät** på en restaurang *i fredags*.

Perfekt: används när vi pratar om någonting som (a) redan hände men tid är inte viktig, (b) började då och fortsätter nu, eller (c) hände några gånger. För att forma perfekt tempus använder man **har** + **supinum**.

(a) Hon **har varit** i Göteborg innan.

(b) Jakob **har läst** SFI i 6 månader nu. (Jakob läser fortfarande SFI)

(c) Vi **har ätit** kanelbullar många gånger!

Futurum: används när vi pratar om någonting som händer i framtiden. Det finns fyra sätt att forma futurum:

(a) **Presens + framtidsord eller fras**

Detta är det enklaste sättet att skriva futurum.

Hon **åker** till Göteborg **imorgon**.

Vi **börjar** med ett nytt tema **om en vecka**.

(b) **Ska + infinitiv**

Välj ska + infinitiv när det är du eller någon annan som bestämmer att göra något. Man kan men behöver inte ha framtidsord.

Hon **ska åka** till Göteborg (imorgon).

Vi **ska börja** med ett nytt tema (om en vecka).

Imorgon **ska** jag **gå** på bio.

(c) **Tänker + infinitiv**

Välj tänker + infinitiv när du eller någon annan planerar att göra något, men har inte bestämt sig 100%.

Hon **tänker åka** till stranden imorgon om vädret är fint.

Jag **tänker gå** på bio och se den nya filmen, vill du följa med?

(d) **Kommer att + infinitiv**

Välj kommer att + infinitiv när någon inte kan planera eller bestämma över händelsen. Används vid prognos eller förutsägelser.

Det **kommer att regna** hela veckan. (Även om du är säker på det kan du inte bestämma över vädret)

Jag **kommer att gilla** den nya filmen! (Du vet inte om du gillar filmen nu, men du gissar att den är bra)

Nästa år **kommer** Sverige **att vinna** VM!

Hjälpverb

Hjälpverb är verb som du använder tillsammans med ett huvudverb. De kan inte stå själva.

Det finns hjälpverb som man använder för att uttrycka tempus (se under tempus).

Annars använder man hjälpverb (kallas också modalverb) för att beskriva intentionen eller ge mer information om handlingen.

Efter ett hjälpverb måste **huvud verbet stå i infinitiv.**

Exempel:

Jag vill **lära mig** svenska.

Jag kan **tala** svenska.

Jag måste **gå** nu.

Vanliga hjälpverb är: kan, vill, måste och får

Verbgrupper

Vi har skapat fyra olika verbgrupper för att hjälpa oss böja verben rätt. I tabellerna på nästa sidan kan du se de olika verbgrupperna, deras regler, och några vanliga verb.

I svenskan är **imperativ** grundformen till verbet. Det vill säga att vi börjar med verbets imperativform för att hitta rätt verbgrupp och bygga olika tempus.

**I en mening använder vi imperativ för att ge order eller instruktioner.*

Verbgrupp 1: Alla verb i denna grupp slutar på **-a** i imperativ och på **-ar** i presens.

Imperativ är grundformen för alla verb på svenska.

De flesta svenska verben är i denna grupp.

Översättning	Imperativ	Infinitiv	Presens	Preteritum	Supinum
	Prata!	att prata	pratar	pratade	pratad
	Tala!	att tala	talas	talade	talat
	Svara!	att svara	svarar	svarade	svarat
	Laga!	att laga	lagar	lagade	lagat
	Tvätta!	att tvätta	tvättar	tvättade	tvättat
	Städa!	att städa	städas	städade	städat
	Flytta!	att flytta	flyttar	flyttade	flyttat
	Titta!	att titta	tittar	tittade	tittat

Andra vanliga verb i denna grupp: börja, sluta, arbeta, parkera, betala, lyssna, baka, grilla, koka, fråga

Verbgrupp 2: Alla verb i denna grupp slutar på **en konsonant** i imperativ.

I presens slutar de på **-er/r**.

I preteritum slutar de på **-de** eller **-te**.

De slutar på **-te** om den sista bokstaven i imperativ är k, p, s, t, x.

Översättning	Imperativ	Infinitiv	Presens	Preteritum	Supinum
	Kör!	att köra	kör	körde	kört
	Ring!	att ringa	ringer	ringde	ringt
	Beställ!	att beställa	beställer	beställde	beställt
	Bestäm!	att bestämma	bestämmer	bestämde	bestämt
	Ställ!	att ställa	ställer	ställde	ställt
	Köp!	att köpa	köper	köpte	köpt
	Läs!	att läsa	läser	läste	läst
	Sök!	att söka	söker	sökte	sökt

Andra vanliga verb i denna grupp: höra, hyra, behöva, ställa, känna, hända, använda

Verbgrupp 3: Alla verb i denna grupp är korta verb med 2 eller 3 bokstäver.

De slutar på **vokal** i imperativ.

Det är en väldigt liten grupp.

Översättning	Imperativ	Infinitiv	Presens	Preteritum	Supinum
	Må!	att må	mår	mådde	mått
	Tro!	att tro	tror	trodde	trott
	Bo!	att bo	bor	bodde	bott
	Nå!	att nå	når	nådde	nått

Andra verb i denna grupp: klä, bero, fly, spy, glo, ro, ske

Verbgrupp 4: Verben i denna grupp är **oregelbundna** verb.

Det betyder att vi inte har regler för de här verben.

De byter ofta vokal i preteritum.

Översättning	Imperativ	Infinitiv	Presens	Preteritum	Supinum
	Skriv!	att skriva	skriver	skrev	skrivit
	Spring!	att springa	springer	sprang	sprungit
	Ät!	att äta	äter	ät	ätit
	Drick!	att dricka	dricker	drack	druckit
	Ge!	att ge	ger	gav	gett (givit)
	Förstå!	att förstå	förstår	förstod	förstått
	Gå!	att gå	går	gick	gått
	Ha!	att ha	har	hade	haft
	Hinn!	att hinna	hinner	hann	hunnit
	Se!	att se	ser	såg	sett
	Säg!	att säga	säger	sa	sagt
	Var!	att vara	är	var	varit
	Kom!	att komma	kommer	kom	kommit
	— — —	att kunna	kan	kunde	kunnat

Substantiv

Singular - **Obestämd form** använder man när man presenterar eller introducerar något som är nytt.

Exempel: Jag ska träffa **en kompis** idag.
Det finns **en tomat** i kylan.
Lina har köpt **en lägenhet**.

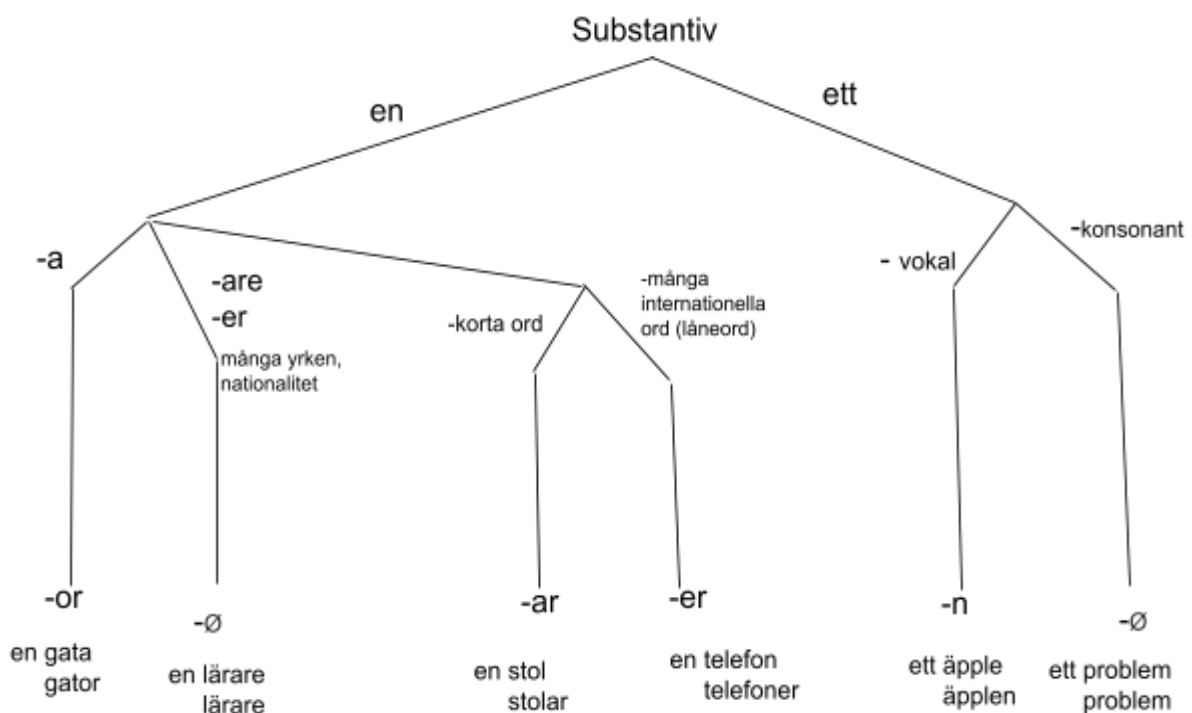
Singular - **Bestämd form** använder man när man talar/skriver om något som man redan har talat/skrivit om eller som man redan känner till genom situationen.

Exempel: - Var är **bilen**?
- Den är i **garaget**.

- Har du stängt **fönstret**?
- Ja, det är stängt.

- Jag såg **en film** igår.
- Var **filmen** bra?

Plural - **obestämd form**

Plural - **bestämd form**

Exempel:	Gatorna är långa.	-or + -na
	Lärarna är trötta.	-ar(e) + -na
	Stolarna är fina.	-ar + -na
	Telefonerna är trasiga.	-er + -na
	Äpplena är röda.	-n + -a
	Problemen är svåra.	+ -en

Regel:	-r + -na
	-n + -a
	-Ø + -en

Adjektiv

Adjektiv beskriver substantiv, alltså hur någon eller något är.

Eftersom adjektivet hänger ihop med substantivet böjer vi adjektivet efter substantivet.

Vi ändrar adjektivet enligt substantivets genus (*en* eller *ett*), numerus (*singular* eller *plural*) och bestämdhet (*bestämd* eller *obestämd*).

Det kallas för **kongruensböjning**.

	Obestämd		Bestämd	
	singular	plural	singular	plural
“en” ord	en kall natt	två kalla nätter	den kalla natten	de kalla nätterna
“ett” ord	ett kallt hus	två kalla hus	det kalla huset	de kalla husen

Tabellen visar hur ett adjektiv har tre former, och att vi väljer formen enligt substantivet. De flesta adjektiv har tre former: “en” form, “ett” form, och “-a” form.

“en” form	“ett” form	“-a” form (plural/bestämd)
stor	stort	stora
dyr	dyrt	dyra
billig	billigt	billiga
varm	varmt	varma
god	gott	goda

Ett obestämd adjektiv kan stå på två olika platser i en mening, antingen före substantivet (*attributiv ställning*) eller efter ett verb som *att vara* eller *att bli* (*predikativ ställning*).

Det var **en kall natt**. Det var **kalla nätter**. (*attributiv ställning*)

Natten var **kall**. Nätterna var **kalla**. (*predikativ ställning*)

**Observera att substantivet är bestämd när adjektivet kommer efter verb*

Bestämda adjektiv står **alltid** i *attributiv ställning*.

Jag frös **den kalla natten**. Alla frös **de kalla nätterna**.

Adjektiv med speciella former

Vissa adjektiv har speciella former. Oftast får de en ny vokal, dubbelt "t", eller blir ett helt annat ord. Här kommer några vanliga exempel:

Adjektiv med speciella former		
"en" form	"ett" form	"-a" form (plural/bestämd)
ny	nytt	nya
kort	kort	korta
hård	hårt	hårda
röd	rött	röda
vacker	vackert	vackra
enkel	enkelt	enkla
gammal	gammalt	gamla
bra	bra	bra
svart	svart	svarta
vit	vitt	vita
blå	blått	blåa

Liten- ett speciellt adjektiv

Adjektivet "liten" är speciellt för att det har 4 former - "en", "ett", plural, och bestämd.

"en" form	"ett" form	plural	bestämd
liten	litet	små	lilla

** OBS: "Liten" är ett adjektiv. "Lite" utan *n* är adverb!
Exempel: Han är liten. Han känner sig lite trött.

Pronomen

Pronomen ersätter ett substantiv eller står framför ett substantiv.

Personliga pronomen - Subjektsform och objektsform

Subjekt	Objekt	Exempel:
jag	mig	Jag ger pennan till dig.
du	dig	Du ger pennan till mig.
han	honom	Han ger pennan till honom.
hon	henne	Hon ger pennan till henne.
hen	hen	Hen ger pennan till hen.
den	den	Den ger pennan till den.
det	det	Det ger pennan till det.
man	en	Man ger pennan till en.
vi	oss	Vi ger pennan till er.
ni	er	Ni ger pennan till oss.
de	dem	De ger pennan till dem.

man är ett indefinit pronomen men fungerar som ett personligt pronomen.

Reflexiva pronomen

Subjekt	Reflexivt	Exempel:
jag	mig	Jag klär på mig.
du	dig	Du klär på dig.
han	sig	Han klär på sig.
hon	sig	Hon klär på sig.
hen	sig	Hen klär på sig.
den	sig	Den klär på sig.
det	sig	Det klär på sig.
man	sig	Man klär på sig.
vi	oss	Vi klär på oss.
ni	er	Ni klär på er.
de	sig	De klär på sig.

Possessiva pronomen

	en-ord	ett-ord	plural
jag	min	mitt	mina
du	din	ditt	dina
han	hans	hans	hans
hon	hennes	hennes	hennes
hen	hens	hens	hens
den	dess	dess	dess
det	dess	dess	dess
man	ens	ens	ens
vi	vår	vårt	våra
ni	er	ert	era
de	deras	deras	deras

Reflexiva possessiva pronomen

	en-ord	ett-ord	plural
jag	min	mitt	mina
du	din	ditt	dina
han	sin	sitt	sina
hon	sin	sitt	sina
hen	sin	sitt	sina
den	sin	sitt	sina
det	sin	sitt	sina
man	sin	sitt	sina
vi	vår	vårt	våra
ni	er	ert	era
de	sin	sitt	sina

Indefinita pronomen

en-ord	ett-ord	plural
någon	något	några
ingen	inget	inga
annan	annat	andra

Ordföljd i huvudsats - Rak och omvänd ordföljd

På svenska kan man bygga upp huvudsatser på två olika sätt.

- Man kan ha subjekt på plats 1 (fundament) och då kallar man det för **rak ordföljd**.
- Sedan kan man också ha tid, plats eller objekt på plats 1 (fundament) och då kallar man det för **omvänd ordföljd**.

Det viktigaste är att man alltid har verb 1 på plats 2.

Exempel:

Fundament (Subjekt, Tid, Plats, Objekt)	Verb 1	Subjekt	Satsadverb	Verb 2	Objekt	Plats	Tid
Hon	åkte	←	inte	-	buss	till skolan	igår.
Igår	åkte	hon	inte	-	buss	till skolan.	←
Till skolan	åkte	hon	inte	-	buss	←	igår.

Satsadverb står efter verb 1 eller subjekt i huvudsatser.

Exempel på några satsadverb: inte, alltid, aldrig, också, bara, dessutom, kanske, faktiskt, förmodligen, möjligen

Det är också möjligt att göra mer komplexa meningar med **omvänd ordföljd**, där bisatsen är på plats 1.

Bisats + huvudsats

När jag bodde i mitt hemland gick jag i skolan.

Ifall bussen inte kommer måste jag ringa min kompis.

Fundament (Subjekt, Tid, Plats, Objekt, Bisats)	Verb 1	Subjekt	Satsadv.	Verb 2	Objekt	Plats	Tid
Ifall bussen inte kommer	måste	jag	-	ringa	min kompis.	-	-
När jag bodde i mitt hemland	gick	jag	-	-	-	i skolan.	-

Huvudsats och bisats

Huvudsatser (HS)

- En HS kan stå ensam och man kan förstå den.
- En HS kan både ha rak och omvänd ordföljd.
- I HS står satsadverb efter verb 1 och subjekt.

Exempel:

Hon åkte inte buss till skolan igår.

Igår åkte hon inte buss till skolan.

Bisatser (BS)

- En BS är en förklaring till en HS. En BS kan inte stå ensam.
- Den har alltid rak ordföljd. Den börjar alltid med en bisatsinledare
- I BS står satsadverb står mellan subjekt och verb 1.

Exempel:

...eftersom hon inte hade bussbiljett.

Ordföljd i bisatser

En bisats har alltid **rak ordföljd**. Efter bisatsinledaren kommer alltid ett subjekt.

I en bisats står satsadverbial före verb 1.

Huvudsats

Fundament (Subjekt, Tid, Plats, Objekt)	Verb 1	Subjekt	Satsadverb	Verb 2	Objekt	Plats	Tid
Hon	åkte	←	inte	-	buss	till skolan	igår
Igår	åkte	hon	inte	-	buss	till skolan	←

Bisats

Bisatsinledare	Subjekt	Satsadverb	Verb 1	Verb 2	Objekt	Plats	Tid
eftersom	hon	inte	hade	-	bussbiljett.	-	-

Olika bisatsinledare

(Bisatsinledare kallas också för underordnade konjunktioner eller subjunktioner.)

Huvudsats + Bisats

Jag gick i skolan när jag bodde i mitt hemland.

Hon säger att hon ska åka hem.

Imorgon kommer jag till skolan om jag mår bättre.

Igår kom jag inte till skolan därför att jag var sjuk.

Jag måste ringa min kompis ifall bussen inte kommer.

Hon åkte inte buss till skolan eftersom hon inte hade bussbiljett.

Att- bisatsinledaren

Den här bisatsinledaren står ofta efter verben: säga, svara, berätta, tro, tänka.

Min kompis berättar att han har sett en intressant film.

Hon säger att hon ska fika med kompisar efter lektionen.

Jag tror att det regnar imorgon.

Jag tänker att jag ska resa nästa månad.

Villkor (om, ifall)

Bisatsinledarna "om" och "ifall" är synonymer.

Villkor = Kondition

Imorgon kommer jag till skolan om jag mår bättre.

Jag kommer till skolan imorgon ifall jag mår bättre.

Du måste ringa mig om du inte kan komma på festen.

Du måste ringa mig ifall du inte kan komma på festen.

Tid (när, innan, medan, tills)

Jag gick i skolan när jag bodde i mitt hemland.

Jag lägger mig när jag är trött.

De äter frukost innan de borstar tänderna.

Jag pratar med min familj innan jag sover.

Han lyssnar på musik medan han diskar.

Han pratar i telefon medan han promenerar.

Hon väntade utanför bion tills han kom.

Orsak (eftersom, därför att, för att)

De här bisatserna svarar på frågan "**Varför?**".

Förra veckan kunde jag inte komma till skolan eftersom jag var sjuk.

Förra veckan kunde jag inte komma till skolan därför att jag var sjuk.

Förra veckan kunde jag inte komma till skolan för att jag var sjuk.

Jonas kan inte träffa sin kompis imorgon eftersom han är upptagen.

Motsats (trots att, även om, fastän)

Hon gick till skolan i måndags trots att hon var sjuk.

Hon gick till skolan i måndags även om hon var sjuk.

Hon gick till skolan i måndags fastän hon var sjuk.

Jag promenerar trots att det regnar.

Jag tänker gå på bio även om du inte vill följa med.

Konsekvens (så att)

Jag bakar en tårta så att vi kan bjuda gästerna.

Du måste skynda dig så att du inte blir sen till lektionen.

Du måste äta så att du orkar jobba.

Frågeord (indirekt tal)

Han frågade sina kompisar igår varför de inte kom på festen.

De undrar varifrån han kommer.

Hon frågar honom vad han heter.

De frågar mig var jag studerar.

Min kompis frågade mig vad jag gjorde igår.

Han undrar hur hon mår.

Relativa bisatser med “som”

Jag har en son. Han spelar gitarr.

Jag har en son som spelar gitarr.

Vi bor i ett hus. Det är rött.

Vi bor i ett hus som är rött.

Anna har en lägenhet. Den är liten.

Anna har en lägenhet som är liten.

Textbindning

När man börjar skriva på svenska har man ofta bara korta huvudsatser med rak ordföljd.

Exempel:

Jag heter Anna. Jag bor i Göteborg. Jag bor tillsammans med min sambo. Han heter Johan. Jag är 30 år gammal. Johan är 29 år gammal. Jag studerar på universitet. Jag jobbar också extra på en affär. Jag har inte mycket fritid. Jag träffar ibland vänner på helgen.

Det är bra i början men för att få bättre flyt i texten är det viktigt att:

- Variera omvänd och rak ordföljd.
- Använda samordnande konjunktioner för att sätta ihop huvudsatser.
- Använda bisatser för att skriva mer komplexa meningar.

Samordnande konjunktioner

För att sätta ihop två huvudsatser behöver man en konjunktion.

Exempel: Jag heter Anna **och** jag bor i Göteborg. Jag bor tillsammans med min sambo **och** han heter Johan. Jag är 30 **och** Johan är 29 år gammal.

Jag studerar på universitet **och** jobbar också extra på en affär, därför har jag inte mycket fritid. **Men** på helgen träffar jag ibland mina vänner.

Vanliga konjunktioner: **och, men, så, eller**

“Därför” eller “Därför att”?

Därför är ett adverb som betyder 'av den anledningen', 'av den orsaken'.

Därför kan användas först i satsen. **Därför** kan också stå mitt i satsen, efter verbet och subjektet.

Exempel:

Jag lägger mig försent på kvällen **därför** är jag trött.

Han är sjuk. Han kommer **därför** inte till skolan.

Därför att är en bisatsinledare. Man använder **därför att** när man ska svara på frågan “Varför?”.

Bisatser

Bisatser behöver man när man vill skriva mer komplexa meningar med mycket information.

Exempel:

Jag studerar på universitet **därför att jag vill jobba som arkitekt i framtiden**.

Samtidigt som jag studerar jobbar jag extra i en affär **så att jag har råd att betala för mat och hyra**.